

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ അഷ്ടപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| അഷ്ടപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ||

നീലകർത്യകഃ പ്രഹസ്തസ്യ വധഃ

തതഃ പ്രഹസ്തം നിർയാന്തം
ദൃഷ്ട്വാ രണകൃതോദ്യമം |
ഉവാച സന്ധിതം രാമോ
വിഭീഷണമരിന്ദമഃ || 6.58.1 ||

ക ഏഷ സുമഹാകായോ
ബലേന മഹതാ വൃതഃ |
ആഗച്ഛതി മഹാവേഗഃ
കിംരൂപബലപൗരൂഷഃ || 6.58.2 ||

ആചക്ഷ്യ മേ മഹാബാഹോ
വീര്യവന്തം നിശാചരം |
രാഘവസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
പ്രത്യുവാച വിഭീഷണഃ || 6.58.3 ||

ഏഷ സേനാപതിസ്തസ്യ
പ്രഹസ്തോ നാമ രാക്ഷസഃ |
ലങ്കായാം രാക്ഷസേന്ദ്രസ്യ
ത്രിഭാഗബലസംവൃതഃ |

വീര്യവാനസ്രൂവിച്ഛൂരഃ
സുപ്രഖ്യാതപരാക്രമഃ || 6.58.4 ||

തതഃ പ്രഹസ്തം നിർയാന്തം
ഭീമം ഭീമപരാക്രമം |
ഗർജന്തം സുമഹാകായം
രാക്ഷസൈരഭിസംവൃതം || 6.58.5 ||

ദദർശ മഹതീ സേനാ
വാനരാണാം ബലീയസാം |
അഭിസഞ്ജാതഘോഷാണാം
പ്രഹസ്തമഭിഗർജതാം || 6.58.6 ||

ഖഡ്ഗശക്ത്യഷ്ടിശൂലാശ്ച
ബാണാനി മുസലാനി ച |
ഗദാശ്ച പരിഘാഃ പ്രാസാ
വിവിധാശ്ച പരശ്യാഃ || 6.58.7 ||

ധനുഷി ച വിചിത്രാണി
രാക്ഷസാനാം ജയൈഷിണാം |
പ്രഗൃഹീതാൻയരാജന്ത
വാനരാനഭിധാവതാം || 6.58.8 ||

ജഗൃഹുഃ പാദപാംശ്ചാപി
പുഷ്പിതാംസ്തു ഗിരീംസ്തഥാ |
ശിലാശ്ച വിപുലാ ദീർഘാ
യോദ്ധുകാമാഃ പ്ലവംഗമാഃ || 6.58.9 ||

തേഷാമൻയോൻയമാസാദ്യ
സംഗ്രാമഃ സുമഹാനഭൂത് |

ബഹൂനാമശ്രവൃഷ്ടിം ച
ശരവർഷം ച വർഷതാം || 6.58.10 ||

ബഹവോ രാക്ഷസാ യുദ്ധേ
ബഹൂൻ വാനരപുംഗവാൻ |
വാനരാ രാക്ഷസാംശ്ചാപി
നിജ്ജുർബഹവോ ബഹൂൻ || 6.58.11 ||

ശൂലൈഃ പ്രമഥിതാഃ കേചിത്
കേചിത് തു പരമായുധൈഃ |
പരിഘ്നൈരാഹതാഃ കേചിത്
കേചിച്ഛിന്നാഃ പരശ്വധൈഃ || 6.58.12 ||

നിരുച്ഛ്യാസാഃ പുനഃ കേചിത്
പതിതാ ജഗതീതലേ |
വിഭിന്നഹൃദയാഃ കേചി -
ദിഷുസന്ധാനസാധിതാഃ || 6.58.13 ||

കേചിദ് ദ്വിധാ കൃതാഃ ഖഡ്ഗൈഃ
സ്തുരന്തഃ പതിതാ ഭൂവി |
വാനരാ രാക്ഷസൈഃ ശൂരൈഃ
പാർശ്വതശ്ച വിദാരിതാഃ || 6.58.14 ||

വാനരൈശ്ചാപി സക്രൂദ്ധൈ
രാക്ഷസൗഘാഃ സമന്തതഃ |
പാദപൈർഗിരിശൃംഗൈശ്ച
സമ്പിഷ്ടാ വസുധാതലേ || 6.58.15 ||

വജ്രസ്പർശതലൈർഹസ്തൈ -
ർമുഷ്ടിഭിശ്ച ഹതാ ഭൃശം |

വമഞ്ശോണിതമാസ്യേഭ്യോ
വിശീർണദശനേക്ഷണാഃ || 6.58.16 ||

ആർതസ്വനം ച സ്വനതാം
സിംഹനാദം ച നർദതാം |
ബഭൂവ തുമുലഃ ശബ്ദോ
ഹരീണാം രക്ഷസാമപി || 6.58.17 ||

വാനരാ രാക്ഷസാഃ ക്രൂദ്ധാ
വീരമാർഗമനുവ്രതാഃ |
വിവൃത്തവദനാഃ ക്രൂരാ -
ശ്ചക്രൂഃ കർമാൺയദീതവത് || 6.58.18 ||

നരാന്തകഃ കുന്ദഹനു -
ർമഹാനാദഃ സമൂന്നതഃ |
ഏതേ പ്രഹസ്തസചിവാഃ
സർവേ ജ്ഘ്ലൂർവനൗകസഃ || 6.58.19 ||

തേഷാം നിപതതാം ശീഘ്രം
നിഘ്നതാം ചാപി വാനരാൻ |
ദ്വിവിദോ ഗിരിശൃംഗേണ
ജ്ഘ്ലാനൈകം നരാന്തകം || 6.58.20 ||

ദുർമുഖഃ പുനരുത്ഥായ
കപിഃ സവിപുലദ്രുമം |
രാക്ഷസം ക്ഷിപ്രഹസ്തം തു
സമൂന്നതമപോഥയത് || 6.58.21 ||

ജാംബവാംസ്തു സുസക്രൂദ്ധാഃ
പ്രഗൃഹ്യ മഹതീം ശിലാം |

പാതയാമാസ തേജസ്വീ
മഹാനാദസ്യ വക്ഷസി || 6.58.22 ||

അഥ കുന്ദഹനുസ്ത്ര
താരേണാസാദ്യ വീര്യവാൻ |
വ്യക്ഷേണ മഹതാ സദ്യഃ
പ്രാണാൻ സന്ത്യാജയദ് രണേ || 6.58.23 ||

അമൃഷ്യമാണസ്തക്തർമ
പ്രഹസ്തോ രഥമാസ്ഥിതഃ |
ചകാര കദനം ഘോരം
ധനുഷ്ഠാണിർവനൗകസാം || 6.58.24 ||

ആവർത ഇവ സഞ്ജളേണ
സേനയോരുദയോസ്തദാ |
ക്ഷുഭിതസ്യാപ്രമേയസ്യ
സാഗരസ്യേവ നിഃസ്വനഃ || 6.58.25 ||

മഹതാ ഹി ശരൗഘേണ
രാക്ഷസോ രണദുർമദഃ |
അർദയാമാസ സക്രൂദ്ധോ
വാനരാൻ പരമാഹവേ || 6.58.26 ||

വാനരാണാം ശരീരൈസ്തൂ
രാക്ഷസാനാം ച മേദിനീ |
ബഭൂവാതിചിതാ ഘോരൈഃ
പർവതൈരിവ സംവൃതാ || 6.58.27 ||

സാ മഹീ രുധിരൗഘേണ
പ്രച്ഛന്നാ സമ്പ്രകാശതേ |

സംഹരന്നാ മായവേ മാസി
പലാശൈരിവ പുഷ്പിതൈഃ || 6.58.28 ||

ഹതവീരൗഘവപ്രാം തു
ഭഗായുധമഹാഭ്രുമാം |
ശോണിതൗഘമഹാതോയാം
യമസാഗരഗാമിനീം || 6.58.29 ||

യക്യത്പ്ലീഹമഹാപങ്കാം
വിനികീർണാന്ത്രശൈവലാം |
ഭിന്നകായശിരോമീനാ -
മഗാവയവശാഭ്യലാം || 6.58.30 ||

ഗൃധ്രഹംസവരാകീർണാം
കങ്കസാരസസേവിതാം |
മേദഃഫേനസമാകീർണാ -
മാർത്തസ്തുനിതനിഃസ്വനാം || 6.58.31 ||

താം കാപുരുഷഭുസ്സാരാം
യുദ്ധഭൂമിമയിം നദീം |
നദീമിവ ഘനാപായേ
ഹംസസാരസസേവിതാം || 6.58.32 ||

രാക്ഷസാഃ കപിമുഖ്യാസ്തേ
തേരുസ്താം ദുസ്തരാം നദീം |
യഥാ പദ്മരജോധ്യസ്താം
നലിനീം ഗജയുമപാഃ || 6.58.33 ||

തതഃ സൃജന്തം ബാണൗഘാൻ
പ്രഹസ്തം സ്യന്ദനേ സ്ഥിതം |

ദദർശ തരസാ നീലോ
വിധമന്തം പ്ലവംഗമാൻ || 6.58.34 ||

ഉദ്ധൂത ഇവ വായുഃ ഖേ
മഹദഭ്രബലം ബലാത് |
സമീക്ഷ്യാദിദ്രുതം യുദ്ധോ
പ്രഹസ്തോ വാഹിനീപതിഃ || 6.58.35 ||

രഥേനാദിത്യവർണേന
നീലമേവാദിദ്രുവേ |
സ ധനുർധൻവിനാം ശ്രേഷ്ഠോ
വികൃഷ്ട പരമാഹവേ || 6.58.36 ||

നീലായ വ്യസൃജ്ഞാൻ
പ്രഹസ്തോ വാഹിനീപതിഃ |
തേ പ്രാപ്യ വിശിഖാ നീലം
വിനിർഭിദ്യ സമാഹിതാഃ || 6.58.37 ||

മഹീം ജഗ്മുർമഹാവേഗാ
രോഷിതാ ഇവ പന്നഗാഃ |
നീലഃ ശരൈരഭിഹതോ
നിശിതൈർജ്ജലനോപമൈഃ || 6.58.38 ||

സ തം പരമദുർധർഷ -
മാപതന്തം മഹാകപിഃ |
പ്രഹസ്തം താഡയാമാസ
വൃക്ഷമുത്പാദ്യ വീര്യവാൻ || 6.58.39 ||

സ തേനാദിഹതഃ ക്രുദ്ധോ
നർദൻ രാക്ഷസപുംഗവഃ |

വവർഷ ശരവർഷാണി
ഘ്രവംഗാനാം ചമുപതൗ || 6.58.40 ||

തസ്യ ബാണഗണാനേവ
രാക്ഷസസ്യ ദുരാത്മനഃ |
അപാരയൻ വാരയിതും
പ്രത്യഗൃഹ്ണാനിമീലിതഃ |
യഥൈവ ഗോവൃഷോ വർഷം
ശാരദം ശീഘ്രമാഗതം || 6.58.41 ||

ഏവമേവ പ്രഹസ്തസ്യ
ശരവർഷാൻ ദുരാസദാൻ |
നിമീലിതാക്ഷഃ സഹസാ
നീലഃ സേഹേ ദുരാസദാൻ || 6.58.42 ||

രോഷിതഃ ശരവർഷേണ
സാലേന മഹതാ മഹാൻ |
പ്രജ്ഘാന ഹയാൻ നീലഃ
പ്രഹസ്തസ്യ മഹാബലഃ || 6.58.43 ||

തതോ രോഷപരിതാത്മാ
ധനുസ്തസ്യ ദുരാത്മനഃ |
ബഭഞ്ജ തരസാ നീലോ
നനാദ ച പുനഃ പുനഃ || 6.58.44 ||

വിധനൂഃ സ കൃതസ്തേന
പ്രഹസ്തോ വാഹിനീപതിഃ |
പ്രഗൃഹ്യ മൃസലം ഘോരം
സ്യന്ദനാദവപുഷ്പുവേ || 6.58.45 ||

താവുഭൗ വാഹിനീമുഖ്യൗ
 ജാതവൈരൗ തരസ്വിനൗ |
 സ്ഥിതൗ ക്ഷതജസികൃതാംഗൗ
 പ്രഭിന്നാവിവ കുഞ്ജരൗ || 6.58.46 ||

ഉൽലിഖന്തൗ സുതീക്ഷ്ണാഭി -
 ര്ദംശ്ചാഭിരിതരേതരം |
 സിംഹശാർദൂലസദ്യശൗ
 സിംഹശാർദൂലചേഷ്ഠിതൗ || 6.58.47 ||

വിക്രാന്തവിജയൗ വീരൗ
 സമരേഷ്യനിവർതിനൗ |
 കാക്ഷമാണൗ യശഃ പ്രാപ്തും
 വ്യത്രവാസവയോരിവ || 6.58.48 ||

ആജഘ്നാൻ തദാ നീലം
 ലലാടേ മൂസലേന സഃ |
 പ്രഹസ്തഃ പരമായത്ത -
 സ്തതഃ സുസ്രാവ ശോണിതം || 6.58.49 ||

തതഃ ശോണിതദിഗ്ധാംഗഃ
 പ്രഗൃഹ്യ ച മഹാതരും |
 പ്രഹസ്തസ്യോരസി ക്രുദ്ധോ
 വിസസർജ്ജ മഹാകപിഃ || 6.58.50 ||

തമചിന്ത്യപ്രഹാരം സ
 പ്രഗൃഹ്യ മൂസലം മഹത് |
 അഭിദൂദ്രാവ ബലിനം
 ബലാനീലം പ്ലവംഗമം || 6.58.51 ||

തമുഗ്രവേഗം സംരഞ്ച -
 മാപതന്തം മഹാകപിഃ |
 തതഃ സമ്പ്രേക്ഷ്യ ജഗ്രാഹ
 മഹാവേഗോ മഹാശിലാം || 6.58.52 ||

തസ്യ യുദ്ധാഭികാമസ്യ
 മൃധേ മുസലയോധിനഃ |
 പ്രഹസ്തസ്യ ശിലാം നീലോ
 മുർധ്നി തൂർണമപാതയത് || 6.58.53 ||

നീലേന കപിമുഖ്യേന
 വിമുക്താ മഹതീ ശിലാ |
 ബിഭേദ ബഹുധാ ഘോരാ
 പ്രഹസ്തസ്യ ശിരസ്തദാ || 6.58.54 ||

സ ഗതാസുർഗതശ്രീകോ
 ഗതസത്തോ ഗതേന്ദ്രിയഃ |
 പപാത സഹസാ ഭൂമൗ
 ഛിന്നമൂല ഇവ ഭൂമഃ || 6.58.55 ||

വിഭിന്നശിരസസ്തസ്യ
 ബഹു സുന്ദ്രാവ ശോണിതം |
 ശരീരാദപി സുന്ദ്രാവ
 ഗിരേഃ പ്രസ്രവണം യഥാ || 6.58.56 ||

ഹതേ പ്രഹസ്തേ നീലേന
 തദകമ്പ്യം മഹാബലം |
 രാക്ഷസാനാമഹൃഷ്ടാനാം
 ലങ്കാമഭിജഗാമ ഹ || 6.58.57 ||

ന ശേകുഃ സമവസ്ഥാതും
 നിഹതേ വാഹിനീപതൗ |
 സേതുബന്ധം സമാസാദ്യ
 വിശീർണം സലിലം യഥാ || 6.58.58 ||

ഹതേ തന്മിംശ്ചമുഖ്യേ
 രാക്ഷസാസ്തേ നിരുദ്യമാഃ |
 രക്ഷഃപതിഗൃഹം ഗത്യാ
 ധ്യാനമുകത്യാഗതാഃ || 6.58.59 ||

പ്രാപ്താഃ ശോകാർണവം തീവ്രം
 വിസംജ്ഞാ ഇവ ത്യേഭവൻ || 6.58.60 ||

തതസ്തു നീലോ വിജയീ മഹാബലഃ
 പ്രശസ്യാനഃ സുകൃതേന കർമണാ |
 സമേത്യ രാമേണ സലക്ഷ്മണേന ച
 പ്രഹൃഷ്ടരൂപസ്തു ബഭൂവ യഥപഃ || 6.58.61 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ അഭികാവ്യേ
 യുദ്ധകാണ്ഡേ അഷ്ടപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ||